



Länsstyrelsen
Västernorrland



Bevarandeplan Natura 2000

Vitbergsbäcken SE0710179

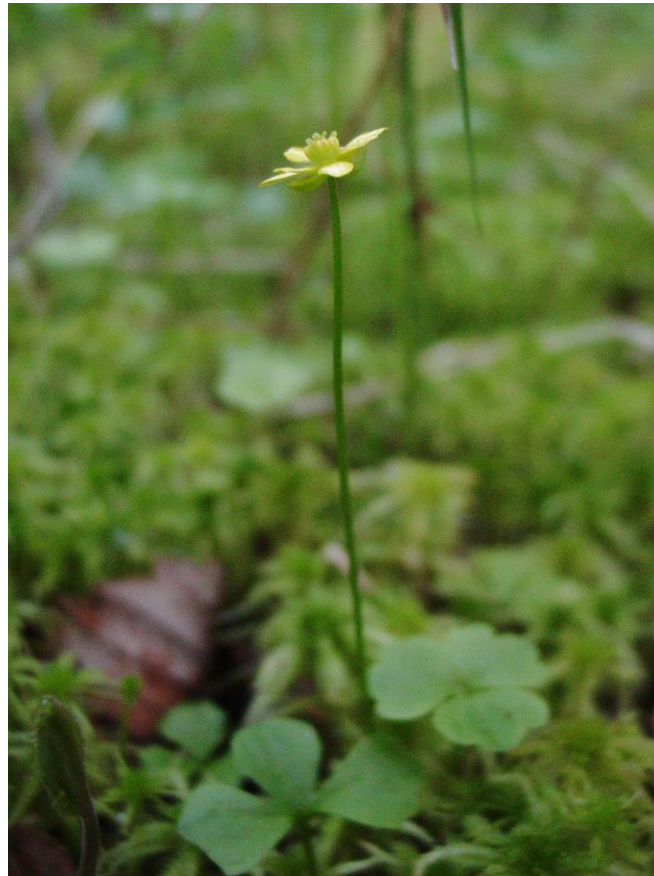


Foto: Länsstyrelsen

Namn:	Vitbergsbäcken
Sitecode:	SE0710179
Områdestyp:	SAC 2011-03
Areal:	1,4 ha
Skyddsform:	Biotopskyddsområde N00/52B
Kommun:	Örnsköldsvik
Naturvårdsförvaltare:	Skogsstyrelsen
Koordinat:	704236/163052
Karta:	19I 8G 2A 3E
Ägarförhållanden:	privat
Uppdaterad:	2018-06-04

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. ALLMÄNT OM NATURA 2000.....	3
1.1 Allmänt om bevarandeplanen.....	3
2. GRUNDER FÖR UTPEKANDE	3
2.1 Ingående naturtyp och art enligt art- och habitatdirektivet	3
3. BEVARANDESYFTEN OCH BEVARANDEMÅL.....	4
4. OMRÅDESBESKRIVNING	4
4.1 Allmän områdesbeskrivning	4
4.2 Intressanta arter i området, ej med i art- och habitatdirektivet.....	4
5. EKOLOGISKA FÖRUTSÄTTNINGAR	4
5.1 För området i dess helhet	4
5.2 För ingående naturtyp enligt art- och habitatdirektivet	5
5.3 För ingående art enligt art- och habitatdirektivet	5
6. HOTBILD MOT NATURA 2000-OMRÅDET	5
7. BEVARANDEÅTGÄRDER.....	6
7.1 Områdesskydd.....	6
7.2 Skötsel	6
8. BEVARANDESTATUS	6
9. UPPFÖLJNING AV BEVARANDEMÅL.....	6
10. REFERENSER	7
11. KARTOR	8

1. Allmänt om Natura 2000

Natura 2000 heter det nätverk av skyddsvärda områden som alla EU:s medlemsstater ska bidra till att skapa enligt EU:s två naturvårdsdirektiv, Art- och habitatdirektivet (Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter) samt Fågeldirektivet (Rådets direktiv 79/409/EEG av den 2 april 1979 om bevarande av vilda fåglar). Syftet är att bidra till bevarandet av den biologiska mångfalden inom gemenskapen. Sverige har som medlem i EU åtagit sig att se till att naturtyperna och arterna har gynnsam bevarandestatus, dvs. att de finns kvar i långsiktigt hållbar omfattning genom att vidta bevarandeåtgärder i form av skydd och skötsel. Genom 15–17 §§ Förordningen (1998:1252) om områdesskydd har EU-direktiven implementerats i svensk lagstiftning. Ett särskilt tillstånd krävs om man vill utföra åtgärder som kan påverka miljön i ett Natura 2000-område på ett betydande sätt. Som en hjälp vid arbetet med att bevara naturvärdena i Natura 2000-områden samt som ett stöd för verksamheter som bedrivs i anslutning till området ska det finnas bevarandeplaner för samtliga områden.

1.1 Allmänt om bevarandeplanen

Bevarandeplanen är det dokument som ska beskriva vad som är syftet med bevarandet av varje enskilt Natura 2000-område och som ska ange vilka bevarandeåtgärder som planeras. Bevarandeplanen behandlar områdets ingående naturtyper och arter som finns upptagna i EU:s två naturvårdsdirektiv, Art- och habitatdirektivet samt Fågeldirektivet. En viktig del i arbetet med att vidta nödvändiga bevarandeåtgärder är formuleringen av bevarandesyfte och bevarandemål för varje Natura 2000-område samt att planera och prioritera vilka bevarandeåtgärder som behövs utifrån i dagsläget kända förhållanden och hot. Bevarandesyftet utgår från 17§ Förordningen om områdesskydd som anger att länsstyrelserna ska upprätta beskrivningar av syftet samt för de livsmiljöer och arter för vilka gynnsam bevarandestatus ska upprätthållas eller återställas.

2. Grunder för utpekande

2.1 Ingående naturtyp och art enligt art- och habitatdirektivet

Området är utpekad att ingå i nätverket Natura 2000 enligt art & habitatdirektivet mot bakgrund av att det inom området finns i direktivet ingående naturtyp (tabell 1) och art (tabell 2).

Tabell 1. Ingående naturtyp enligt art- och habitatdirektivet

Kod	Naturtyp	Areal (ha)	Andel (%)
9010*	Västlig taiga	1,4	100

*) = Prioriterad naturtyp

Tabell 2. Ingående art enligt art- och habitatdirektivet

Kod	Art
1972	Lappranunkel (<i>Ranunculus lapponicus</i>)

3. Bevarandesyften och bevarandemål

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EU:s fågeldirektiv eller Art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Natura 2000-området Vitbergsbäcken omfattar en grandominerad naturskog med ett rikligt inslag av gamla aspar. Inom området finns lappranunkel. Det främsta bevarandesyftet är att bevara naturmiljön i området med en värdefull population av lappranunkel. Syftet ska nås genom att området lämnas till fri utveckling efter naturligt förekommande processer.

Området är skyddat som biotopskydd. Något ytterligare behov av bevarandeåtgärder är inte känt. I tabell 3 finns en sammanfattning av de bevarandemål som anger det tillstånd som bör råda i det enskilda området för att optimera områdets bidrag till uppnåendet av gynnsam bevarandestatus på nationell, biogeografisk eller EU-nivå.

Tabell 3. Bevarandemål för ingående naturtyp och art

<i>Naturtyp/Art</i>	<i>Bevarandemål</i>
9010, Västlig taiga	<ul style="list-style-type: none"> Naturtypen bibehålls i minst 1,4 ha. Skoglig kontinuitet och naturlig dynamik ska råda Typiska arter som kandelabersvamp (<i>Clavicornia cristata</i>) ska ha ej minskande populationer. Mängden död ved ska över tiden utgöra minst 20 % av totalvolymen ved, dock minst 20 m³/ha.
1972, Lappranunkel (<i>Ranunculus lapponicus</i>)	<ul style="list-style-type: none"> Populationens storlek bibehålls eller ökar. Minsta antalet individer får ej understiga 50 blommande individer.

4. Områdesbeskrivning

4.1 Allmän områdesbeskrivning.

Vitbergsbäcken är en äldre naturskogsartad skog med riklig förekomst av grova aspar. Öppna vattenspeglar ger en hög luftfuktighet och bidrar till en ymnig mossflora. I beståndet finns lappranunkel.

4.2 Intressanta arter i området, ej med i artdirektivet

Bollvitmossa (*Sphagnum wulfianum*) och kandelabersvamp (*Clavicornia cristata*) är några av de ovanliga arter som noterats i området.

5. Ekologiska förutsättningar

5.1 För området i dess helhet

Naturlig, äldre barrskog är idag en värdefull livsmiljö för många arter och har förutsättning att vara det så länge inte området påverkas av modernt skogsbruk.

5.2 För ingående naturtyp enligt art- och habitatdirektivet

9010, Västlig taiga, Naturliga, gamla, barrträdsdominerade skogar i norra och mellersta Sverige samt yngre successioner som utvecklas naturligt efter brand eller omfattande stormfällningar. Med naturliga, gamla skogar menas skogar som bibehållit en stor del av den naturliga skogens artsammansättning, åldersvariation och ekologiska funktion. Dessa skogar kan ha en viss mänsklig påverkan genom exempelvis plockhuggning, men de har aldrig omfattats av större kalavverkningar. Naturtypen hyser mycket stor variation av arter allt från vanliga skogsarter till en rad hotade arter bland mossor, lavar, svampar och insekter (främst skalbaggar) mm.

Undergrupper:

Gamla grandominerade skogar, Gamla barrblandskogar utgör de naturliga skogarnas kärna och omfattar rikligt med grovvuxna träd och murken ved av varierande ålder.

En förutsättning för gynnsam bevarandestatus är:

- att populationerna hos de typiska arterna i naturtypen inte minskar påtagligt. De typiska arterna är indikatorarter vars förekomst indikerar gynnsam bevarandestatus hos naturtypen genom att de reagerar relativt tidigt på någon av de hotfaktorer som är aktuella för naturtypen.
- Skoglig kontinuitet. En viktig förutsättning är en kontinuitet av träd där det har skapats en naturlig åldersdifferentiering och artsammansättning.
- Naturlig dynamik. Naturvärdena utvecklas i huvudsak genom naturlig dynamik, vilket omfattar störningar, t.ex. stormfällningar, insektsangrepp, översvämningar och brand.
- Förekomst av substrat är en förutsättning för epifytiska lavar och svampar knutna till naturtypen, samt även för vedlevande insekter. Exempel på substrat är död ved; grenar, torrträd, lågor m.m. i olika nedbrytningsstadier, gamla och grova träd med dithörande barkstruktur. Gamla träd och lång trädkontinuitet är även viktigt för marklevande mykorrhizasvampar.
- Buffertzoner. Brandrefugiala miljöer, t.ex. fuktigare granskogar, sumpskogar, förutsätter en buffertzon mot hyggen och brandfält.

5.3 För ingående art enligt art- och habitatdirektivet

1972, Lappranunkel (*Ranunculus lapponicus*) förekommer i fuktig till våt skogsmark eller videsnår. Den är relativt skuggtålig. Artens frön sprids främst med vatten, men även med djur. En uppskattning av spridningsavstånd är 100–500 m.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus:

- Kräver rörligt markvatten eller översilning
- Arten är känslig för både skogliga och hydrologiska störningar

6. Hotbild mot Natura 2000-området

Vitbergsbäcken är förutom att vara skyddat inom nätverket Natura 2000 också skyddat som biotopskydd vilket innebär att det i biotopskyddsbeslutet finns föreskrifter som hindrar arbetsföretag som kan skada naturmiljön. Verksamheter och faktorer som kan tänkas påverka Natura 2000-området negativt visas i tabell 4.

Vid beskrivandet av hotbilden för ett område kan endast nu kända problem belysas. Det är viktigt att ha i åtanke att nya hot troligen kommer att identifieras i framtiden. De hot som är

av global karaktär t.ex. klimatförändringar och atmosfäriskt spridna miljöbelastningar kan inte lösas genom områdets skötsel. Tyngdpunkten för hotbilden av varje enskilt Natura 2000-objekt ligger främst på lokala hot från landskaps- till artnivå.

Tabell 4. Verksamheter och faktorer som kan påverka Natura 2000 områdets naturtyp och art negativt

<i>Naturtyp/Art</i>	<i>Hot</i>
9010, Västlig taiga	<ul style="list-style-type: none"> • Inga direkta hot i dagsläget.
1972, Lappranunkel (<i>Ranunculus lapponicus</i>)	<ul style="list-style-type: none"> • Markavvattnande åtgärder som kan påverka habitatets hydrologi på ett negativt sätt

7. Bevarandeåtgärder

7.1 Områdesskydd

Området är förutom att vara skyddat inom nätverket Natura 2000 också skyddat som biotopskyddsområde enligt svensk lag. Området har därför det rättsliga skydd som det kan tänkas behövas. Enligt 7 kap 28 a § miljöbalken krävs det tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka ett natura 2000-område. Inför sådana verksamheter måste en detaljinventering göras för att klargöra vart varje bestånd av lappranunkel finns så att inte dessa skadas. Tillståndsprövningar ska utgå från hur verksamheten eller åtgärden påverkar områdets bevarandemål och möjligheten för området att uppnå bevarandesyftet.

7.2 Skötsel

Vitbergsbäcken lämnas för fri utveckling där naturliga processer ska få råda. En sammanfattning av planerade skötselåtgärder visas i tabell 5.

Tabell 5. Sammanfattning av planerade skötselåtgärder

<i>Skötselåtgärd</i>	<i>Tidpunkt</i>	<i>Prioritet</i>
Fri naturlig utveckling	Tills vidare	1

8. Bevarandestatus

Bevarandestatusen för området i sin helhet är gynnsam då området är opåverkat från storskaligt skogsbruk och en god hydrologisk regim råder. Lappranunkelbeståndet är också välmående och livskraftigt.

9. Uppföljning av bevarandemål

Uppföljning av naturtyper och arter sker enligt Naturvårdsverket riktlinjer för uppföljning av skyddade områden och är beskrivna i regionala uppföljningsplaner på Naturvårdsverkets hemsida. Områdesvis uppföljning kommer att ske inom ett enskilt Natura 2000 område ifall det finns faktorer som där behöver följas upp särskilt och som inte fångas upp av den regionala uppföljningsplanen. Utvärdering av gynnsam bevarandestatus för naturtyper och arter sker på biogeografisk nivå, för Västernorrlands län den boreala regionen.

Inom området bör särskild hänsyn tas till nedanstående art/arter i uppföljningen. Eventuella åtgärdsprogram ska beaktas vid uppföljningen. Uppföljningen sker enligt följande:

1972, Lappranunkel (*Ranunculus lapponicus*)

- Lokalen bör besökas vart 6:e år.
- Vid besöken ska antalet individer räknas. Dessutom anges antalet blommande och icke blommande skott.

10. Referenser

Art- och habitatdirektivet, Rådets direktiv 92/43/EEG an den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, officiell svensk översättning, version 01.01.2007

Natura 2000 i Sverige, handbok med allmänna råd, Naturvårdsverkets handbok 2003:9

15–17 §§ Förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m. m.

Löfroth, M m.fl.; 1997; Svenska naturtyper i det europeiska nätverket Natura 2000, Naturvårdsverket.

Ingelög Torleif *et. Al.* 1984; Floravård i skogsbruket. Skogsstyrelsen.

Cederberg, Björn, 2001; Skogsbrukets effekter på rödlistade arter, Artdatabanken, SLU.

Nitare, Johan m.fl., Signalarter –Indikatorer på skyddsvärd skog. Skogsstyrelsen

Fritz & Larsson 1997: Betydelsen av skoglig kontinuitet för rödlistade lavar En studie av halländsk bokskog svensk Bot. Tidskr. 90: 241–262

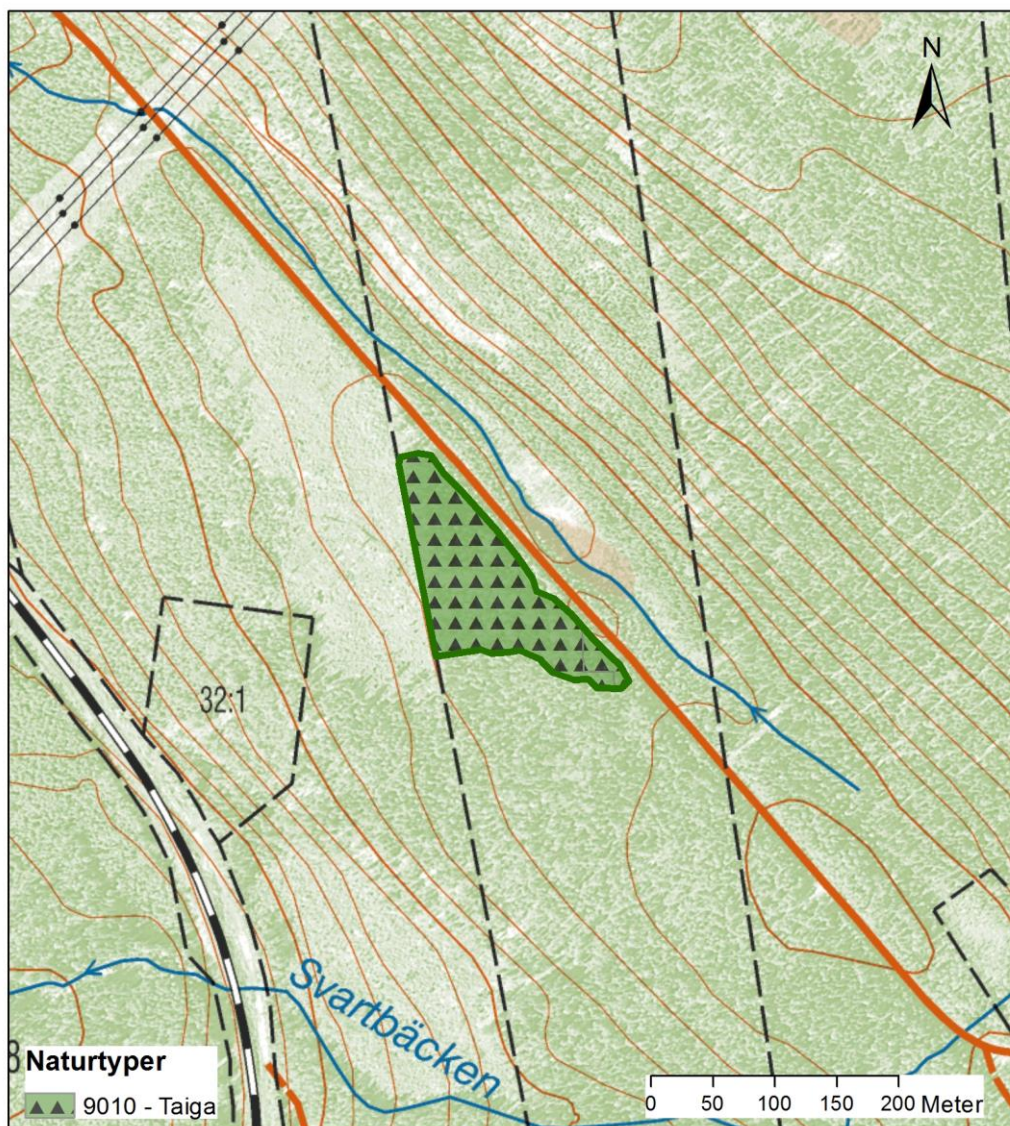
Berg, I. & Öhrling, H. 1985. *Hotade skogsväxter i Medelpad*. Examensarbete Biologisk grundutbildning. Umeå universitet. 1985:7.

Lext, I. 1986. *Lappranunkel (*Ranunculus lapponicus* L.). Artsammanställning samt verksamhetsrapport för det under våren 1985 inledda floravårdsprojektet "Lappranunkel – en hotad sumpskogart"*. Inst. För skoglig ståndortslära. Sveriges lantbruksuniversitet. Umeå.

Mascher, J. W. 1990. *Ångermanlands flora*. Lund.

11. Kartor

Kartorna nedan visar de ingående naturtypernas utbredning samt en översikt av området. Aktuell information om naturtypers utbredning och arter i ett enskilt område finns på Naturvårdsverkets hemsida, kartverktyget skyddad natur. Observera att det är naturtypernas utbredning och förekomst i verkligheten som gäller vid en tillståndsprovning enligt miljöbalken. Det innebär att både rapporterad areal och det som framgår av naturanaturtypskartan (NNK) kan behöva säkerställas med ytterligare uppgifter, t.ex. fältinventeringar.



■ Natura 2000

■ Naturreservat



© Länsstyrelsen Västernorrland

© Lantmäteriet Geodatasamverkan